

TÓTH KRISZTINA

VONALKÓD

TIZENÖT TÖRTÉNET

KAGYI

Tóth Krisztina: Vonalkód

Tóth Krisztina

Vonalkód

(Részlet)

- *tizenöt történet* -

(Részlet)

Magvető

© *Tóth Krisztina, 2006*

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
Honlap: www.magveto.hu
E-mail: magveto@lira.hu
Felelős kiadó Morcsányi Géza

Felelős szerkesztő Dávid Anna
A borító Tomoko Yoneda
fotójának felhasználásával készült
A kötetet és a borítót Pintér József tervezte
Műszaki vezető Bezúr Györgyi
Kiadványszám 8156
ISBN 978-963-14-2825-4
Készítette: eKönyv Magyarország Kft.

Lakatlan ember

(Határvonal)

Úgy volt, hogy már csütörtökön lemegyek, de aztán nem értem rá. Vasárnap utaztam csak Kecskemétre, túl későn. Nem volt idő elköszönni tőle. Amikor megérkeztem, négyen álldogáltak a test mellett. Fülledt nyár volt, mégse nyitották ki a szoba ablakát, mintha egymás előtt is szégyellték volna az émelyítő szagot, amin csak rontott a konyhából beáramló langyos pára.

Zavartan néztem őt, azon tűnődtem, hogy a halottak mennyire hasonlítanak egymásra, még így, közvetlen a halál után is, nem beszélve a későbbiekről. Érdekes, nem tudom földézni a fájdalmat, ahogyan azt az akkor halaszthatatlannak tűnő ügyet se, ami miatt elkéstem. Csak a feszengésre emlékszem, a suta toporgásra a megrendült, hallgatag rokonok mögött. Ugyanabban a testhelyzetben álltam, elől összefogott kézzel, üres tekintettel, akár valami ünnepi szónoklat alatt, mint gyerekkoromban a kisérdalatti peronján, amikor a sárga arcú, halott néni végigfektették a padon. Az egy néni volt, ez meg egy bácsi. Vagyis most már senki, lakatlan ház, üres báb: *a lélek hajlékába tért meg.*

Hatvan év korkülönbség volt köztünk. Amikor legutoljára élve láttam, három héttel a megkéséssel és egyben utolsó látogatás előtt, már alig tudott beszélni. Érdekes, mintha az ő vontatott, aztán felgyorsuló leépülésével a házban, a kertben is megjelent volna a bomlás. Ugyanúgy álltak a csipke-terítők az asztalokon, ugyanúgy volt kitámasztva a bejárati ajtó a pirosra mázolt hokedlivel, mégis megváltozott valami, más volt az érkezés és indulás tapintatos koreográfiája, az ételek íze, az evőeszközök fémhajlataiban kosz ülepedett meg, a szobákban pedig valami furcsa szag. Főleg az övében. Egy magasítható, fémvázás ágyon feküdt kockás pléddel betakarva. Meglepődtem, hogy milyen kicsi a test, milyen szilánkosan élesek a kontúrjai, a beszéde viszont

éppen ellenkezőleg, puha és omlatag, mintha a szavak elvesztették volna körvonalaikat: szinte csak a tekintetével kommunikált, a hatalmasra nőtt, kéken csillogó, nedves szemével.

- Meddig marad?

Végre megértettem, hogy mit kérdez. Nem akartam közelebb hajolni, mert zavart a gyógyszerek és a hintőpor szaga, a szája sarkában a lepedék, nem akartam közelről látni a bőrén átderengő koponyát.

- Nem tudok maradni - ráztam a fejem.

Lehunyta a szemét, mintha tűnődne a válaszon. Soha nem maradtam, mindig reggel mentem, és jöttem haza az esti vonattal, nem értettem hát, hogy miért kérdezi. Mintha nem tudná, hogy vissza kell mennem.

Aztán váratlanul felnézett és intett, hogy hajoljak közelebb. Fölemelkedtem a székről, odatartottam a fülem a szájához. Egészen valószínűtlen volt, amit hallottam. Először csak a mondat ritmusát érzékeltem, valami olyasmit, hogy „takarjon be engem”, de aztán ahogy az arcára néztem és megláttam a tekintetét, hirtelen felfogtam, hogy tényleg azt mondta, amit hallottam.

Csókoljon meg engem.

Kényelmetlen pózban, meggörnyedve álltam felette, miközben ő fél kézzel, sóvár és túlvilági erővel szorította az alkaromat. Főlegyenesedtem, lefejtettem a kezét, visszaültem.

Válasz nélkül, mint aki nem hallott semmit.

Hatvan év volt köztünk, a nagyapám lehetett volna. Bizonyos értelemben az is volt: hallgattam a történeteit, csodáltam a képeit, lestem a dicséretét. Most meg rémülten, szégyenkezve ültem mellette és bámultam ki az ablakon. Jézusom, mit akar. Húszéves voltam, tudatlan, gőgös fél-felnőtt. Nem értettem, hogy mit vár, hogy búcsúcsókot szeretne, hogy a peronon állunk és ő percek múlva indul, hogy nem a nőtől, nem tőlem akar ő egy csókot, hanem

az élőtől, a halálba készülő szeretne kapni valami végső ajándékot, valami csodálatosan lehetetlent – történetesen éppen tőlem.

Közben bejött Edit néni. Megpaskolgatta a feje körül a párnát, följebb húzta a takarót, megkérdezte, ne nyisson-e ablakot. Babuskám, így szólította az öreget, ami nekem korábban is bizarr volt, most meg egyenesen kínos, mert ha feleségként ő volt az anyja ennek a beteg és öreg kis testnek, akkor ugyan ki lehettem én. Feszengtem, mint akit rajtakaptak. Kevés tudásom volt az együvé tartozásról, még kevesebb az elszakadásról, ahhoz legalábbis túl kevés, hogy megsejthessem, ő is ugyanazt szeretné, mint a férje, hogy ők réges-rég egyazon ember két testben, csak az egyik most ott marad fekve, a másik meg kimegy az ebédlőbe, hogy megterítsen és kirakja a gőzölgő levest.

Hallgatagon kanalaztunk. Amint a tányéromba néztem, rögtön észrevettem, hogy baj van. De nem mertem szólni, egyszerűen nem lehetett. Kiütött a verejték a homlokomon, egyre erősebben émelyegtem és próbáltam úgy szűrni a levest, hogy a felszínen úszó apró kis férgek az örvényléssel kívül kerüljenek a kanálon. Nem ment, mindig maradt egy-egy, ujjal pedig kínos lett volna kihalászni őket. Úristen.

– Nem ízlik, angyalom?

Aztán csak arra emlékszem, hogy keresem a vécélehozót, nézem a csészében a sárgás vízköcsíket és próbálom kiöklendezni magamból a halált, a gyógynövény- és húsvesszagot, hogy homlokomat a falnak támasztva kiszólok, semmi baj, tényleg semmi, biztos a korai kelés meg az utazás.

Aztán egy másik mosdóban állok, szemben velem egy kerék, fehér keretes tükör, ebben nézem tizenöt évvel idősebb arcomat, ahogy leengedem lassan a törölközőt. Harmincöt éves vagyok, valamit tudok a születésről, a halálról még mindig ijesztően keveset, most legalábbis ezt érzem, ezért kellett hideg vízzel megmosnom az arcomat: hogy ne sírjak.

Meghalt egy barátom.

Sokára és nehezen halt meg, egyre kisebb lett, miközben a mellettem növekvő gyerek egyre nagyobb.

Nem megírni a pelenkás, kicsi alsótestet.

Most odaát fekszik a szobában, mellette ül a szerelme, illetve a szerelmei, ott ülnek és fogják a kezét, simogatják a homlokát. Visszamegyek a franciaágyhoz, a bal oldali lány sír. Leülök, nézek, belül búcsúzkodom. A lány mutatja, hogy fogjam csak meg, már hideg a keze, de a hóna alatt meleg, ott még fészkel a lélek, ott van végső menedéke, onnan távozik legutoljára. Ott van *honn*. És tényleg, ott tartom a kezem, gyengéden, mintha csak egy alvót ülnénk körül mi hárman, pedig az alvó test lakatlan, a lélek hajlékába tért meg. Nem volt köztünk korkülönbség, akár én is lehettem volna, pedig én élek, pedig én élek, van egy fiam, van egy fiam, van egy fiam.

Négyéves. Leguggolok hozzá, úgy hallgatom, amit mond. Valamiért mindig lakatlan embernek hívja a hajléktalanoikat. Reggelenként, amikor megyünk át a Blaha Lujza téri aluljárón, nézi a kartonpapíron szuszogó, meggyötört, büdös testeket. Látom rajta, hogy fáj neki, hogy nem tartja rendjén valónak, noha a látvány része az életének, annyira, hogy a házunk közelében reggelente kukázó Robival rendre meg is állunk beszélgetni.

- Miért lakatlan? - kérdezem.

Az aluljáróban tömeg van, guggolok előtte, majdnem elsodornak minket. Gondolkozik.

- Mert nincsen neki lakatja - feleli.

Értem. Főlállok, megyünk tovább. Nincsen neki lakatja, nincs, amit lelakatoljon, vagyis nincs ajtaja sem, következőképp háza sem, amelyen az a nincs-ajtó nyílhatna. Nem biztos, hogy a fiam így érti, de nem akar többet beszélni a dologról, lakat a száján. Babuskám.

Minden reggel találkozunk Robival, nyolc körül a konténereknél munkálkodik. Robi kerekesszékkal jár, ezzel lavíroz oda a konténerek széléhez, aztán amikor elég közel ért, akkor előrelendül, feltolja a tetőt, és két izmos karjával csimpaszkodva kihúzza magát a székből. Robinak ugyanis

nincs lába. A válla gigászián széles, fél karjával megkapaszkodik a konténer szélében, a másikkal turkál. Amit talál, azt kívülre dobálja, aztán később egy bottal széttúrja a kupacot és ellenőrzi, van-e benne valami használható. Egy-két percig szokott így függeszkedni, utána kimerülten visszahuppan a székbe, a karja remeg. Amikor kiemeli magát, időnként kivillan a két lábcsonk. A nadrág hátulja foltos, nyilván nem mindig tud időben lemászni. Egyszer nyáron, amikor a takarító kimosta a konténereket és nyitott tetővel száradtak, vittem ki a macskaalmot. A kerekesszék ott állt, de Robit nem láttam sehol. Amikor behajoltam, hirtelen visszahőköltem a nedves, párás bűdöstől. Robi odabent állt a konténer belsejében, illetve állt volna, ha lett volna min. Szóval bent volt, és a *Playboy* régi számaikat lapozgatta. Majdnem a fejére zúdítottam az almot. Ijedten kérdeztem, mit csinál bent, mire a legtermészetesebb hangon, föl se nézve felelte, hogy olvas.

- Ki tud jönni? - kérdeztem. Olyan megvetően nézett fel, hogy belevörösödtem, főleg mert nem láthatta rajtam, de az forgott a fejemben, hogy gyorsan le kellene fényképezni: *Lábatlan ember a kukában*. El is lehetne itt lakni, tette hozzá, miközben újra az újságot böngészte. Elképzelttem: lakat a konténeren.

Mindez nyáron volt, most hűvös ősz van, csupa levél a járda. Nézem a kocsikereket, tegnap óta valami változás történt. Robi a küllőkre színes, neonzöld és pink cipőfűződarabkákat kötözött, ezek aztán színes csíkká olvadnak össze menet közben. Sokat bíbelődhetett vele, de megértte. A fiamnak nagyon tetszik, hosszan integet. Elköszönök én is, és közben Robi arcára gondolok, az arcszínére: hogy annyira emlékeztet valakire. Vagy inkább valamire. Igen, ez az, a halott öreg testre, a sárga koponyára. Robinak koponyaaarca van, nemsokára meg fog halni - a tél beállta előtt biztosan.

Pénteken Kecskemétre kell utaznom. Hosszú évek óta nem jártam ott, mióta az Öreg meghalt, egyszer sem. Avonaton mégis olyan érzésem van, mintha hozzá mennék.

Őszi a táj, varjak keringenek, köd lebeg az üres földek felett. Azon tűnődöm a váltakozó barnákat, szürkéket, a valahonnan előgomolygó sűrű füstöt figyelve, hogy hol van a határ, van-e határvonal élet és nem élet, élet és halál között, van-e egyetlen meghatározható sáv, tűnődöm az élőkön és a halottakon, azon, hogy semmit sem tanultam, csak öregedtem éveken át, és hogy hová tűnt belőlem a góg, mi maradt a helyén, mi az, ami mégsem változott, amitől most se csókolnám meg az útra indulót.

Visszafelé lekésem a délutáni vonatot, órákat kell várni. Sétálok a pályaudvar melletti parkban, aztán leülök a játszótér egyik padjára. Egy fázós, valószínűleg vasárnapi apuka felügyeli melegítő kisfiát, aki lankadatlanul hordja a murvát a csúszdára. Az apa időnként rövid vezényszavakkal utasítja a gyereket, hogy ezt ne csinálja, de a fiú – az enyémmel lehet egyidős – ügyet se vet rá. A férfi elfordul, cigarettázik, vörös kézfejjével körbefogja a cigit. Fázom.

A gyerek megunja a csúszdás játékot, bemászik a földön egy színes, nála kisebb gyerekeknek kitalált csőbe, ott elidőzik kicsit, aztán kijön. Kezében egy tampon lóg, odaviszi az apjának. A férfi ingerülten elhajítja, elindulnak haza.

Bemegyek a mozaikos váróterembe, mert sötétedik, hideg van, és a vonat sokára jön még. Leülök egy padra, itt legalább fűtenek, nézem a hirdetményeket. Bebotorkál egy mankós hajléktalan, odamegy a sarokban álló fehérre mázolt, billenős szemeteshez, hosszan bámulja.

A szemetes oldalán friss, sablonnal festett kék felirat: *Ez itt már Európa, ügyeljen a rendre és a tisztaságra.* A hajléktalan lehúzza a sliccét és belehugyozik, egy kicsi mellé is megy. Aztán elbiceg, lefekszik a sarokban egy padra, összegömbölyödik és elalszik.

Még mindig nagyon fázom, tetű lassan megy az idő, olvasni nincs kedvem, fáradt vagyok. Lassan megirigylem tőle a pózt, elnyúlok a padon és a fejem a táskámra téve bóbiskolok, fázós kezemet a hónom alá dugva: ott van a leg-

melegebb. Már vagy tíz perce fekszünk így, amikor belép a terembe egy vasúti alkalmazott, kezében nejlonzsák. Alaposan körbenéz, aztán leoltja a neont.

Úgy látszik, nincs itt senki.